

Curtea Supremă de Justiție

OPINIE SEPARATĂ

a judecătorilor Ion Arhiliuc și Elena Covalenco

(Conform art. 340 alin. (3) Cod de procedură penală pe cauza penală
în privința inculpatului Pleșca Grigore)

01 aprilie 2014

mun. Chișinău

1. Prin sentința Judecătorei Anenii Noi din 15 mai 2012, Pleșca Grigore a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 13 martie 2013, a fost respins ca nefondat apelul procurorului, fiind menținută fără modificări sentința instanței de fond.

3. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție 01 aprilie 2014, a fost admis recursul ordinar declarat de procuror, casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 13 martie 2013, în cauza penală în privința lui Pleșca Gr. și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Cu referire la omiterea termenului de declarare a recursului, instanța de recurs a constatat următoarele.

„Procurorul a invocat că instanța de apel a pronunțat la 13 martie 2013 doar dispozitivul deciziei.

Ulterior, după pronunțarea dispozitivului deciziei, instanța de apel nu a numit data pronunțării deciziei motivate, astfel decizia motivată nu a fost pronunțată în ședință publică, fiind comunicată procurorului abia la 25 septembrie 2013.

Din aceste motive, cererea de recurs ordinar a fost expediată la data de 24 octombrie 2013, în interiorul termenului de 30 zile pentru utilizarea căii de atac, calculat de la data comunicării deciziei motivate, recursul fiind înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la data de 28 octombrie 2013.

În acest context, Colegiul penal lărgit menționează că, poziția procesuală a părții apărării expusă în referința sa la recursul procurorului, precum că recursul a fost declarat peste termen având consecințe încălcarea principiului securității raporturilor juridice art.6 CEDO - este greșită din următoarele motive.

În primul rînd, instanța de recurs este obligată să se conducă strict de prevederile legii interne a Codului de procedură penală și anume de art.338 alin.(3) CPP, care stipulează că, - „Hotărîrea motivată se pronunță în termen de pînă la 30 de zile. În situații excepționale, cînd, raportată la complexitatea cauzei, pronunțarea nu poate avea loc în termenul prevăzut, instanța poate amîna pronunțarea pentru cel mult 15 zile”.

În al doilea rînd, din actele cauzei rezultă că, instanța de apel la 13 martie 2013, a pronunțat public doar dispozitivul deciziei cu mențiunea că, „decizia va fi

redactată integral în decurs de cel mult 10 zile de la pronunțare”, însă ulterior decizia motivată n-a fost pronunțată public în ședința de judecată, astfel tocmai la data de 25 septembrie 2013, instanța a expediat procurorului copia deciziei motivate.

Deci, din aceste motive se consideră că procurorul a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel în termen de 30 zile la data de 25 octombrie 2013, prin urmare în speța dată nu este relevantă jurisprudența CEDO.”

4. Am semnat cu respect hotărîrea menționată, dar nu suntem de acord cu soluția adoptată, astfel, avînd o altă opinie asupra soluționării recursului ordinar declarat de partea acuzării, - soluția respingerii recursului ordinar declarat de procuror ca fiind depus peste termenul legal de 30 zile (*depășit cu 6 luni*) cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 13 martie 2013, prin care a fost respins ca nefondat apelul procurorului, fiind menținută fără modificări sentința instanței de fond.

5. Susținînd opinia separată, ne vom expune asupra respectărilor prevederilor art.7 alin.(5) și (8) CPP, care stipulează că, -

„Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică națională ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte, instanța va aplica reglementările internaționale în direct.

Hotărîrile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată.”

Curtea Europeană, în cauza „Prince Hans-Adam II de Liechtenstein c/Allemagne din 12.07.2001”, menționează că statele semnatare și-au asumat obligații de natură să asigure ca drepturile garantate de Convenție să fie **concrete și efective, nu teoretice și iluzorii**, iar cele cuprinse în art. 6 au tocmai acest scop: efectivitatea dreptului la un proces echitabil, impunîndu-se statelor o obligație de rezultat: adoptarea în ordinea juridică internă a măsurilor corespunzătoare și a mijloacelor necesare – realizării acestei obligații.

În acest context, menționăm că instanța de recurs, la examinarea recursului, în primul rînd, avea obligația procesuală de a verifica dacă recursul ordinar a fost declarat în condițiile expres prevăzute de art. 422 CPP (*în vigoare de la 27.10.2013*), - **termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei**. Or, acesta este un termen de decădere și nu poate fi restabilit. Respectiv, partea apărării în cadrul ședinței instanței de recurs, a solicitat respingerea recursului ordinar declarat de procuror, **ca fiind depus peste termen, într-un interval considerabil de timp de peste 6 luni**.

În acest context, urmează de analizat prin prisma Jurisprudenței CEDO, care sunt acele **"motive foarte convingătoare**, invocate de procuror și acceptate de către instanța de recurs.

Aceste motive au fost expuse instanței de recurs sub următoarele aspecte, -

- instanța de apel, **în prezența procurorului** Procuraturii de nivelul Curții de Apel Bender, O. Popov, **a pronunțat la 13 martie 2013 doar dispozitivul deciziei;**
- ulterior, după pronunțarea dispozitivului deciziei adoptate, instanța de apel nu a numit data pronunțării deciziei motivate, astfel copia deciziei motivate a fost comunicată procurorului la 25 septembrie 2013;

- redactarea îndelungată a deciziei nu este imputabilă acuzării de stat și, *reprezintă o încălcare gravă a legislației procesual-penale precum și o chestiune organizatorică internă a instanței emitente* (în partea omisiunii de a stabili data pronunțării deciziei motivate);
- cererea de recurs ordinar a fost expediată prin intermediul oficiului poștal cu scrisoare recomandată la data de 24 octombrie 2013.

Totuși, procurorul în mod evaziv, a trecut cu tăcere un moment esențial și anume, că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din **13 martie 2013** când a fost pronunțat dispozitivul deciziei (f.d. 347 verso, 348), participanților la proces, inclusiv procurorului participant, le-a fost explicat termenul și modul de atac al deciziei, - "*... că decizia va fi redactată integral în decurs de cel mult 10 zile de la pronunțare*".

Însă, după expirarea acestui termen de 10 zile pentru redactarea integrală a deciziei, adică după data de 23 martie 2013, procurorul n-a solicitat de la instanța de apel copia deciziei redactate, pentru a depune un recurs în termenul legal de 30 zile și, nici n-a invocat în recurs vre-un argument că decizia integrală n-a fost redactată în termenul de 10 zile menționat supra.

Atribuția procesuală a procurorului, conform datelor precise din dosar, s-a manifestat sub lipsa totală de reacție de la data pronunțării dispozitivului deciziei adoptate - **13 martie 2013** și pînă la data comunicării deciziei motivate - **29.09.2013**, ca ulterior să-și mai rezerveze 30 zile pentru întocmirea recursului ordinar, acesta fiind înregistrat la Curtea Supremă de Justiție **la 28.10.2013**, adică peste 7 luni după pronunțarea dispozitivului deciziei și a menționii în procesul-verbal al ședinței de judecată (**13 martie 2013**), precum că decizia va fi redactată integral în decurs de cel mult 10 zile de la pronunțare.

Or, procurorul participant la judecarea cauzei penale, este obligat să mențină pe tot parcursul procesului penal un rol activ, îndeplinind acțiuni eficiente nu numai în prezentarea și probarea învinuirii aduse inculpatului, dar și în promovarea ulterioară a căilor ordinare de atac. Astfel spus, rolul procurorului în procesul penal este multiaspectual, constînd în apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acestuia, în apărarea societății și a statului împotriva fenomenului criminalității, în constatarea și descoperirea tuturor infracțiunilor săvîrșite, în prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni.

Menționăm că, sub aspectul normelor de drept procedural, pe durata întregului proces, părțile sunt obligate să se intereseze de soarta dosarului care se examinează, mai ales procurorul care a instrumentat cauza penală și a expediat-o prin rechizitoriu în instanța de judecată.

Prin urmare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, recurentul - procurorul Procuraturii de nivelul Curții de Apel Bender, O. Popov, în speță, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanța de recurs ordinar, adică să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului penal, inclusiv la etapa depunerii recursului.

Așa fiind, în Hotărîrea Curții Europene în cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, Curtea reiterează că, - "*... recurentul trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanță și,*

de a contesta în termenul legal hotărârea primei instanței, fapt însă ignorat de acesta, ce a generat omiterea termenului prescripționat la depunerea recursului."

În această ordine de idei este cert că, depunând cererea de recurs împotriva deciziei instanței de apel peste termenul legal, depășit cu un interval considerabil, recurentul a demonstrat o neglijență a drepturilor sale procedurale stipulate în legislația națională, astfel că, nu s-a interesat care este soluția motivată luată de instanța de apel.

Or, art. 249 CPP, garantează dreptul procurorului ca imediat din ziua pronunțării dispozitivului deciziei adoptate, - **13 martie 2103**, să reacționeze prompt pentru repararea erorii materiale evidente din cuprinsul unui act procedural, în sensul de a solicita instanței de apel respectarea cerințelor art.338 alin.(3) CPP, - „*Hotărârea motivată se pronunță în termen de până la 30 de zile. În situații excepționale, când, raportată la complexitatea cauzei, pronunțarea nu poate avea loc în termenul prevăzut, instanța poate amâna pronunțarea pentru cel mult 15 zile*”.

În atare circumstanțe, instanța de apel era obligată să admită cererea procurorului și să repare eroarea materială evidentă, - **“decizia va fi redactată integral în decurs de cel mult 10 zile de la pronunțare”**, substituind acest termen greșit cu prevederile normei imperative alin.(3) art.338 CPP, astfel, fiind stabilită data concretă a pronunțării deciziei motivate în intervalul de timp de 30 zile de la **13 martie 2013** de când a fost pronunțat dispozitivul.

Deci, argumentele procurorului acceptate de către Colegiul penal lărgit, precum că, - „... *redactarea îndelungată a deciziei Curții de Apel Bender nu este imputabilă acuzării de stat și reprezintă o încălcare gravă a legislației procesual-penale precum și o chestiune organizatorică internă a instanței emitente* (în partea omisiunii de a stabili data pronunțării deciziei motivate), nu sunt relevante în raport cu jurisprudența CEDO și nu pot servi temei de a considera că recursul a fost depus în termen legal.

Or, este inadmisibil de a considera că redactarea hotărârilor judecătorești este **“o chestiune organizatorică internă a instanței emitente”**, - aceasta fiind o obligație procesuală a completului de judecată care a judecat cauza și a pronunțat hotărârea, iar procurorul ca Acuzator de Stat era obligat să reacționeze la timp, în condițiile legii, împotriva **“încălcărilor grave a legii procesual penale”**, despre care anume așa a menționat în recursul declarat peste 7 luni de la comiterea acestei încălcări în prezența acestuia la pronunțarea dispozitivului deciziei din 13 martie 2013.

În acest context, în speță, este aplicabilă și Hotărârea CEDO din 03 aprilie 2008 în cauza *Ponomaryov vs. Ucraina*, în care, între altele, Curtea a notat că, deacă termenul pentru introducerea unei căi ordinare de atac este reînnoit după un interval considerabil și pentru motive care par a fi foarte convingătoare, o asemenea decizie ar putea învinge principiul securității raporturilor juridice.

În atare circumstanțe, considerăm ca fiind greșită soluția Colegiului penal lărgit, precum că, - **“... procurorul a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel din 13 martie 2013, în termen de 30 zile la data de 28 octombrie 2013, și prin urmare în speța dată nu este relevantă jurisprudența CEDO.”**

Or, ignorarea jurisprudenței CEDO poate avea în consecință o condamnare ulterioară a Guvernului pentru violarea Articolului 6 §1 din Convenția Europeană, în acest sens fiind aplicabilă hotărârea **Ghinea c. Moldovei** din 26 iunie 2012, Curtea Europeană a constatat violarea Articolului 6 §1 din Convenție, observând că

suspendarea termenului de prescripție, pe motiv că procurorul care a condus acest caz a fost în concediu, nu poate fi acceptat ca fiind compatibil cu principiul egalității armelor.

În acest context, Curtea a menționat că în primul set de proceduri instanța de apel a respins corect, ca fiind tardiv apelul declarat de procuror, însă Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a admis recursul ordinar declarat de procuror cu dispunerea rejudecării cauzei, astfel, în al doilea set de proceduri, instanța de apel îndeplinind indicațiile greșite a instanței de recurs, a repus în termen și a admis apelul tardiv al procurorului.

7. În atare circumstanțe considerăm că, Colegiul penal lărgit, era obligat să respingă ca indamisibil recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Oleg Popov cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 13 martie 2013, pe motiv că recursul a fost declarat peste termen.

Pe această linie de analiză, exprimăm dezacordul cu colegii pe marginea admiterii recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Oleg Popov și, casării deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 13 martie 2013, în cauza penală în privința lui Pleșca Gr.

În temeiul art. 339 alin. (7) Cod de procedură penală, expunem și semnăm prezenta opinie separată în cauza penală în privința lui Pleșca Grigore.

Judecători

Ion Arhiliuc

Elena Covalenco

Semnată la 10 aprilie 2014 și pronunțată la 22 aprilie 2014.